

حقوق و تکالیف

شهروندان با تابعیت مضاعف

دکتر علی امیری

دکتر علیرضا جهانگیری

سمیه کرمی

زمستان ۱۳۹۳

سرشناسه	:	امیری، علی، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	حقوق و تکالیف شهروندان با تابعیت مضاعف / علی امیری، علیرضا جهانگیری، سمیه کرمی.
مشخصات نشر	:	تهران : فکرسازان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	ط، ۱۸۴ ص.
شابک	:	978-600-7560-01-3
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	تابعیت مضاعف
موضوع	:	تابعیت مضاعف -- ایران
موضوع	:	حقوق بین المللی خصوصی -- تابعیت
موضوع	:	حقوق بین الملل خصوصی -- ایران
شناسه افزوده	:	جهانگیری، علیرضا، ۱۳۳۷ -
شناسه افزوده	:	کرمی، سمیه، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳۷۱۲۸K / الف ۲ت
رده بندی دیویی	:	۵۵۰۸۲/۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۶۸۲۱۸۰

ناشر: انتشارات فکرسازان

نام کتاب: «حقوق و تکالیف شهروندان با تابعیت مضاعف»

تعداد صفحات: ۱۸۴ صفحه

قطع: وزیری

سال انتشار: ۱۳۹۳

نوبت انتشار: اول

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۰-۰۱-۳

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهید وحید نظری،

کوچه شهید قدیری، پلاک ۲۲، واحد ۴، تلفن: ۶۶۴۸۹۲۹۶ - ۶۶۴۸۹۲۹۷

فکس: ۶۶۹۶۰۷۶۰

چکیده:

در این کتاب نگارندگان^۱ تلاش دارند در سه فصل موضوع حقوق و تکالیف شهروندان دارای تابعیت مضاعف را بررسی کنند. هدف، بررسی روندهای در حال رشد و توسعه و تحولات حقوقی در کشورهای مختلف و هم چنین بررسی مبانی و دیدگاه‌های نظری و فلسفی رویکرد این کشورها و آرایه پیشنهاد و راهکارهایی جهت مدیریت امور مربوط به شهروندان دارای تابعیت مضاعف جهت کاهش مشکلات این گروه از شهروندان و نیز کمک به دولت جهت مدیریت حقوقی آنها^۲ در نظر گرفتن ملاحظات امنیت ملی کشورها در بلند مدت می‌باشد که در یک بحث تطبیقی با تاکید بر رویه و قانون دولت ایالات متحده آمریکا و آلمان و ترکیه انجام می‌شود.

در فصل اول که شامل سه بخش است ابتدا در بخش اول به مبانی و پیشینه موضوع و روند تکاملی تابعیت مضاعف پرداخته و ابزارهای حقوقی محدود کننده تابعیت مضاعف را شرح می‌دهیم، سپس در بخش دوم ملاحظاتی در خصوص وفاداری افراد دارای تابعیت مضاعف نسبت به دولت متبوع خود، رای دادن ایشان در زمان انتخابات در آن دولت، حمایت دیپلماتیک از سوی دولت مربوطه، موضوع مهم خدمت سربازی و تحولات فرهنگی ایجاد شده که ناشی از پدیده تابعیت مضاعف است بیان می‌گردد و در بخش سوم به تحول مفاهیم و دیدگاه‌های مربوط به حقوق و وظایف شهروندان با تابعیت مضاعف به اختصار می‌پردازیم. فصل دوم که

۱. دکتر علی پورقصاب امیری بورسیه دولت ژاپن در مقطع دکترای حقوق بین‌الملل از دانشگاه کوبه (۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵) و دوره فوق دکترای حقوق امنیت بین‌المللی از مرکز مطالعات همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه کوبه (۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷)، استادیار حقوق بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان، مدیر گروه کارشناسی ارشد حقوق تجارت بین‌الملل و مدیر گروه دکترای حقوق بین‌الملل عمومی (۱۳۹۳). رایانامه:

aliamiri20@yahoo.com

دکتر علیرضا جهانگیری فارغ التحصیل دکترای حقوق بین‌الملل از دانشگاه منچستر انگلستان (۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵)، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان، سفیر جمهوری اسلامی ایران در هلند و نزد دبیرخانه کوانسیون

سلح‌های شیمیایی (OPCW) از سال ۱۳۹۳. رایانامه: jalirez@gmail.com

سمیه کرمی فارغ التحصیل مقطع کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی دامغان (۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳).

رایانامه: karami1362somaye@yahoo.com

در دو بخش تنظیم شده است ابتدا در بخش اول راجع به پدیده تابعیت مضاعف و چگونگی ایجاد آن و افزایش این پدیده می‌پردازد و در بخش دوم تاثیر تابعیت مضاعف بر خدمت سربازی بطور کامل، انجام خدمت سربازی داوطلبانه و اجباری و سیاست‌ها و موافقتنامه‌های بین‌المللی در این ارتباط را بیان می‌داریم و در انتها اشاره ای مختصر به بحث کسب تابعیت به واسطه ترس و هراس از انجام خدمت در کشور متبوع اولیه و جنگ مسلحانه بین دو دولت متبوع فرد دارای تابعیت مضاعف خواهد شد. در فصل سوم راجع به توسعه دو تابعیتی تحت حقوق آلمان بحث می‌شود که یک سری واقعیت‌های آماری در این خصوص ارائه می‌شود و هم چنین قواعد جاری در خصوص پذیرش تابعیت مضاعف من جمله قانون بیگانگان مصوب ۱۹۹۰ و قانون تابعیت ۱۹۹۹ آلمان می‌باشد، که در ادامه اصلاحات قانون تابعیت آلمان و ویژگی‌های اساسی و ضروری قانون اصلاح شده و عملی بودن مقررات آن بررسی می‌شود. کلمات کلیدی: تابعیت مضاعف، خدمت سربازی، حقوق شهروندان دو تابعیتی، تکالیف شهروندان دو تابعیتی، افراد دارای تابعیت مضاعف، چند تابعیتی

پیشگفتار..... ۵

مقدمه..... ۷

فصل اول : مبانی

مقدمه: روند حرکت به سوی تابعیت مضاعف..... ۱۹

بخش اول: پیشینه موضوع..... ۲۰

قسمت اول : روند تکاملی..... ۲۰

قسمت دوم : ابزارهای حقوقی که قادر به محدود کردن تابعیت مضاعف و ابعاد آن هستند..... ۲۳

۱- تابعیت مضاعف حاصل از کسب تابعیت..... ۲۳

۲- تابعیت مضاعف از لحظه تولد..... ۲۸

بخش دوم: ملاحظات در خصوص تابعیت مضاعف و ابزارهای جایگزین..... ۳۲

قسمت اول : وفاداری..... ۳۳

قسمت دوم : رای دادن..... ۳۵

قسمت سوم : حمایت دیپلماتیک..... ۴۳

قسمت چهارم : تحولات فرهنگی ملی..... ۴۴

قسمت پنجم : خدمت سربازی ، نظام وظیفه و تعارضات ماهیتی در کسب پستهای مدیریتی

و حاکمیتی..... ۴۵

قسمت ششم : تعارض قوانین مربوط به جایگاه مدنی..... ۴۹

بخش سوم : حقوق و وظایف شهروندان با تابعیت مضاعف : تحول مفاهیم و دیدگاه ها..... ۵۰

قسمت اول: مفهوم متحول تابعیت..... ۵۰

قسمت دوم: تحول در طرز تلقی دولت ها نسبت به تابعیت مضاعف..... ۵۲

فصل دوم: تابعیت مضاعف و خدمت سربازی: استراتژی شماره ۲

مقدمه	۵۹
بخش اول: پدیده دو تابعیتی	۶۲
قسمت اول: چگونه تابعیت مضاعف ایجاد می شود؟	۶۲
قسمت دوم: چرا تعداد تابعیت مضاعف در حال افزایش است؟	۶۵
قسمت سوم: آیا تابعیت مضاعف یک مشکل است؟	۶۶
بخش دوم: انجام خدمت سربازی شهروندان دارای تابعیت مضاعف	۶۹
قسمت اول: خدمت داوطلبانه سربازی توسط افراد دارای تابعیت مضاعف	۷۲
قسمت دوم: خدمت نظام وظیفه ی افراد دارای تابعیت مضاعف	۷۷
۱- سیاستهای نظام وظیفه اجباری در زمان معاصر	۷۹
۲- موافقت نامه های بین المللی راجع به خدمت نظام وظیفه افراد با تابعیت مضاعف	۸۲
۳- قدم بعدی چه باید باشد؟	۹۴
قسمت سوم: کسب تابعیت ناشی از هراس انجام خدمت نظام وظیفه در کشور متبوع اول	۱۱۸
۱- ترک تابعیت داوطلبانه	۱۱۹
۲- سلب تابعیت	۱۲۹
قسمت چهارم: جنگ مسلحانه بین دو دولت متبوع فرد دارای تابعیت مضاعف	۱۳۷

فصل سوم: توسعه دو تابعیتی تحت حقوق آلمان

بخش اول: واقعیت های آماری در خصوص تابعیت دو گانه در جمهوری فدرال آلمان	۱۴۹
بخش دوم: قواعد جاری در خصوص پذیرش تابعیت مضاعف	۱۴۹
قسمت اول: قوانین مرتبط با کسب تابعیت	۱۴۹
قسمت دوم: قانون بیگانگان مصوب ۱۹۹۰	۱۵۰
قسمت سوم: قانون تابعیت سال ۱۹۹۹ آلمان	۱۵۲
بخش سوم: تلاش برای اصلاح قانون تابعیت آلمان (بحث و پیشنهادات)	۱۵۳

بخش چهارم : ویژگی های اساسی و ضروری قانون تابعیت اصلاح شده آلمان	۱۵۷
بخش پنجم : قانون اساسی و جنبه های عملی قانون جدید آلمان	۱۶۱
قسمت اول : میزان تطابق میان نظام کسب تابعیت از طریق اصل خاک، در قانون تابعیت جدید آلمان در مقایسه با قانون اساسی	۱۶۱
قسمت دوم : هماهنگی مدل اختیاری ارائه شده طبق قانون تابعیت آلمان در مقایسه با قانون اساسی آن	۱۶۳
قسمت سوم : عملی بودن مقررات تابعیت اصلاح شده	۱۶۵
دیدگاهها و نتیجه گیری	۱۶۶
فهرست منابع	۱۷۲

پیشگفتار

یکی از موضوعات رایج روز در همه کشورها مسئله مهاجرت و تابعیت مضاعف است. این پدیده امروزه با سرعت زیادی در همه کشورها در حال گسترش است. از سویی رژیم بین‌المللی حقوق بشر و نظام‌های منطقه‌ای حقوق بشر نیز ناظر بر رفتار کشورها با اتباع خود و بیگانگان می‌باشند. فرهنگ عمومی جامعه جهانی نیز متأثر از رسانه‌های ارتباط جمعی به شدت در حال تحول و جهانگرایی می‌باشد. رشد و توسعه علمی و گسترش تجارت جهانی نیز از جمله دیگر پدیده‌هایی هستند که در سطح بین‌المللی موضوع تابعیت را تحت تأثیر قرار داده‌اند. همه این عوامل در کنار هم باعث شده‌اند مفهوم تابعیت مضاعف روز بروز بیشتر در جامعه جهانی بعنوان پدیده‌ای مثبت و پیشرونده صلح جهانی معرفی شود. با این حال، هنوز نظام حقوقی داخلی بسیاری از کشورها جایگاه چندتابعیتی را در نظام حقوق داخلی خود بطور کامل تبیین نکرده‌اند. این اثر بر آن است تا با دیدگاهی توصیفی تطبیقی وضعیت تابعیت مضاعف و چندتابعیتی را در سطوح نظری و حقوقی و سیاسی در سطح جهانی بررسی و با مطالعه تطبیقی کشورهای آمریکا، آلمان و ترکیه حقوق و تکالیف خاص مربوط به شهروندان با تابعیت مضاعف را مرور نماید. از آنجا که بخشی از جمعیت کشور عزیزمان ایران نیز بصورت مقیم دائم در خارج از کشور بسر می‌برند و طبعا دچار مشکلاتی در رابطه با نوع رابطه حقوقی خود با کشور میزبان می‌شوند، مطالعه کتاب حاضر برای این دسته از هموطنان خالی از لطف نخواهد بود.

دکتر علی امیری

زمستان ۱۳۹۳